

Aluehallintovirasto
Regionförvaltningsverket
Regional State Administrative Agency

NUORTEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN LAINSÄÄDÄNNÖN NÄKÖKULMASTA

**NUORTEN
TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN MONIALAINEN EDISTÄMINEN**
Turku 4.9.2019

Mihin lait velvoittavat?

- Nuorten elinolosuhteiden seuraamiseen ja arviointiin
- Nuorten osallistamiseen toiminnassa ja päätöksenteossa
- Monialaiseen ,suunnitelmalliseen yhteistyöhön
- Yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen
- Yksilön terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseen ja tukemiseen
- Yksilön ongelmiin puuttumiseen salassapitosäännösten estämättä

Lastensuojelun keskeiset periaatteet (LsL 4 §)

- Lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia.
- Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa.
- Lastensuojelun on pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin.
- Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen (LsL 7 §)

- Kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen ja kunnan muiden viranomaisten on yhteistyössä seurattava ja edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä.
- Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on välitettävä tietoa lasten ja nuorten kasvuoloista ja sosiaalisista ongelmista sekä annettava asiantuntija-apua muille viranomaisille samoin kuin kunnan asukkaille ja kunnassa toimiville yhteisöille

Nuorisolain tavoitteet ja toteuttamisen lähtökohdat

- 2 §Tämän lain **tavoitteena on:**
- 1) edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa;
- 2) tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista;
- 3) tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa;
- 4) edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista; sekä
- 5) parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.
- Tavoitteen **toteuttamisessa lähtökohtina ovat:**
- 1) yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys;
- 2) kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen;
- 3) *monialainen yhteistyö*

Monialainen yhteistyö (Nuorisol 9 §)

- Paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on **oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä**, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret.
- Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen verkosto. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita.
- Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävänä on:
 - 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
 - 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta;
 - 3) edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

- 2 §.Tämän lain tarkoituksena on:
- 1) edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä;
- 2) edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä;
- 3) turvata varhainen tuki sitä tarvitseville;
- 4) turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhuoltopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu;
- 5) vahvistaa opiskeluhuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä
- 3 § 2: Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon siten kuin tässä laissa säädetään

Yksilön ongelmiin puuttumiseen velvoittavia ja oikeuttavia säännöksiä

- Lastensuojeluilmoitus (LsL 25 §)
- Ilmoitus poliisille LsL 25 § 4 mom
- Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (SosL 35 §)
- Salassa pidettävien tietojen antaminen «asiakkaan» hoidon ja huollon turvaamiseksi (AsiakasL 17 §)
- Sosiaalihuollon tarpeen selvittäminen, sosiaalihuollon järjestäminen ja toteuttaminen, tietojen tarkistaminen (AsiakasL 20)
- Ilmoitus poliisille vaarasta joutua väkivallan kohteeksi (PeoL 40 § 5, LL 32 § 3, AkL 44 §5, AsiakL 18 § 3, PotL 13 § 4)
- Opetuksen järjestäjän tiedonsiirtovelvollisuus (PeoL 40 § 4)
- Opetuksen järjestäjän tiedonsaantioikes (PeoL 41 §)
- Yhteydenotto opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen saamiseksi OHL16 §

Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö

Muut yhteistyötahot

Sosiaalihuolto

Lastensuojelu

Terveydenhuolto

Erikoissairaanhoid

Varhaiskasvatus

Nuorisotyö

Toiset koulutuksen järjestäjät

Poliisi

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Opiskeluhoollon ohjausryhmä

- suunnittelu, kehittäminen, arviointi

Oppilaitoskohtainen opiskeluhoolloryhmä

- suunnittelu, toteuttaminen, arviointi

Yksilökohtainen oppilas- ja opiskelijahuolto

Yhteistyö : oppilas ja huoltaja

Kuraattori

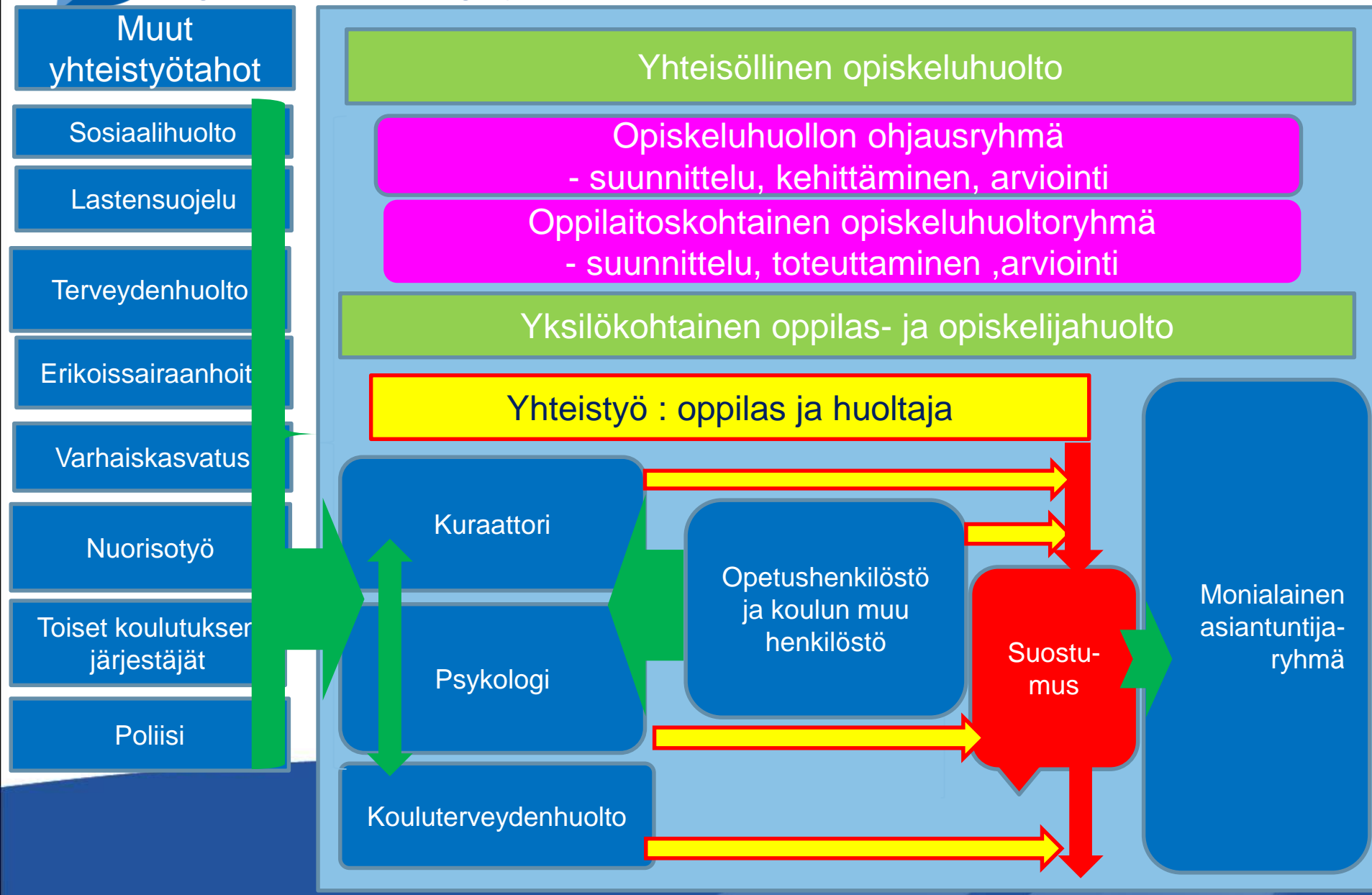
Psykologi

Kouluterveydenhuolto

Opetushenkilöstö
ja koulun muu
henkilöstö

Suostu-
mus

Monialainen
asiantuntija-
ryhmä

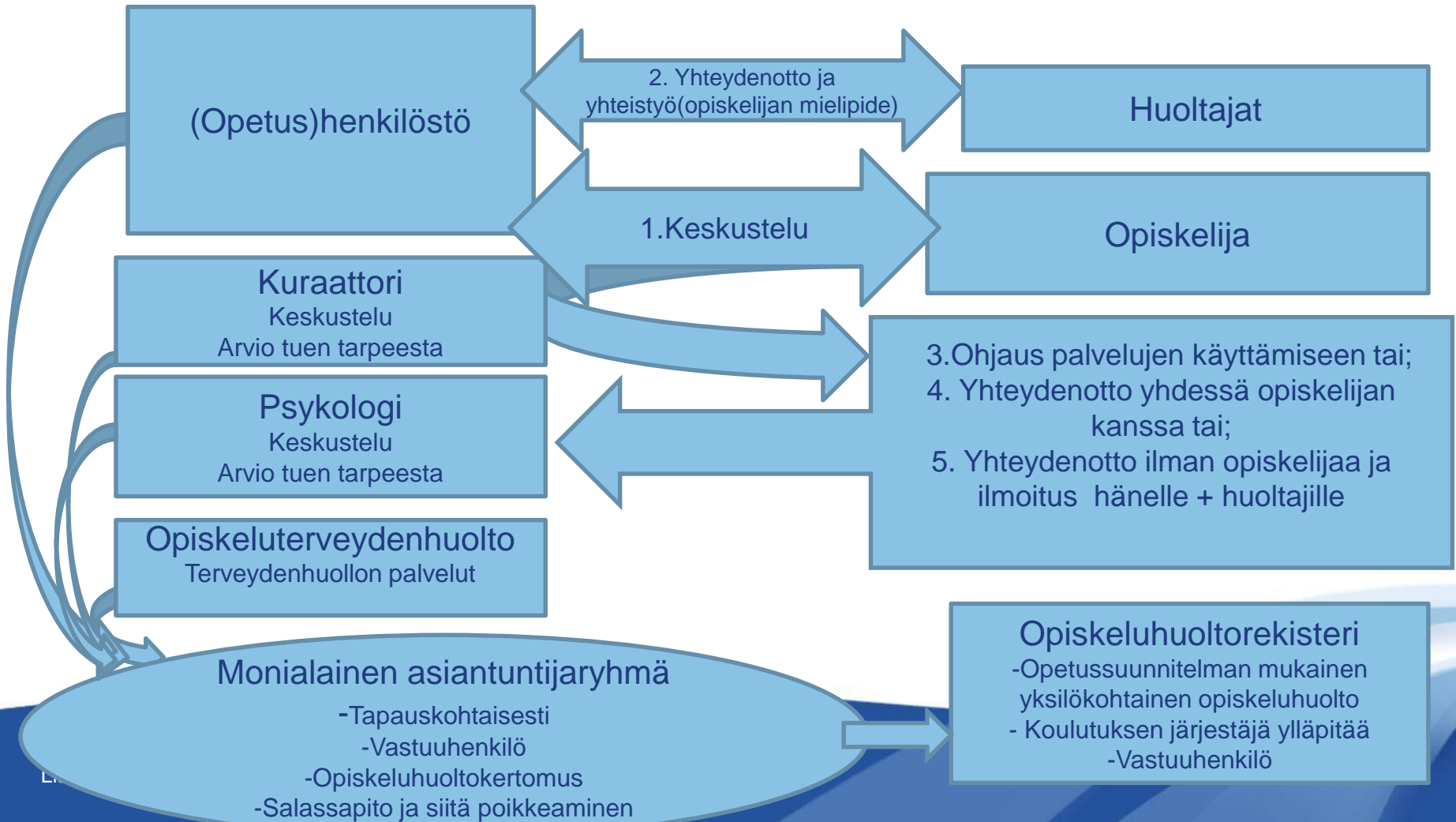

Kohtaavatko kaksi maailmaa?

Kun huoli herää oppilaan hyvinvoinnista – yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yhteistyön ja salassapidon peruskysymyksiä

- Kenen kanssa (mitä)yhteistyötä tehdään?
- Mitkä tiedot ovat julkisia ja mitkä salassa pidettäviä?
- Miksi jotkut tiedot ovat salassa pidettäviä?
- Mistä tietoja pyydetään?
- Kuka tietoja pyytää ?
- Miksi tietoja pyydetään?
- Miten tietoja pyydetään?

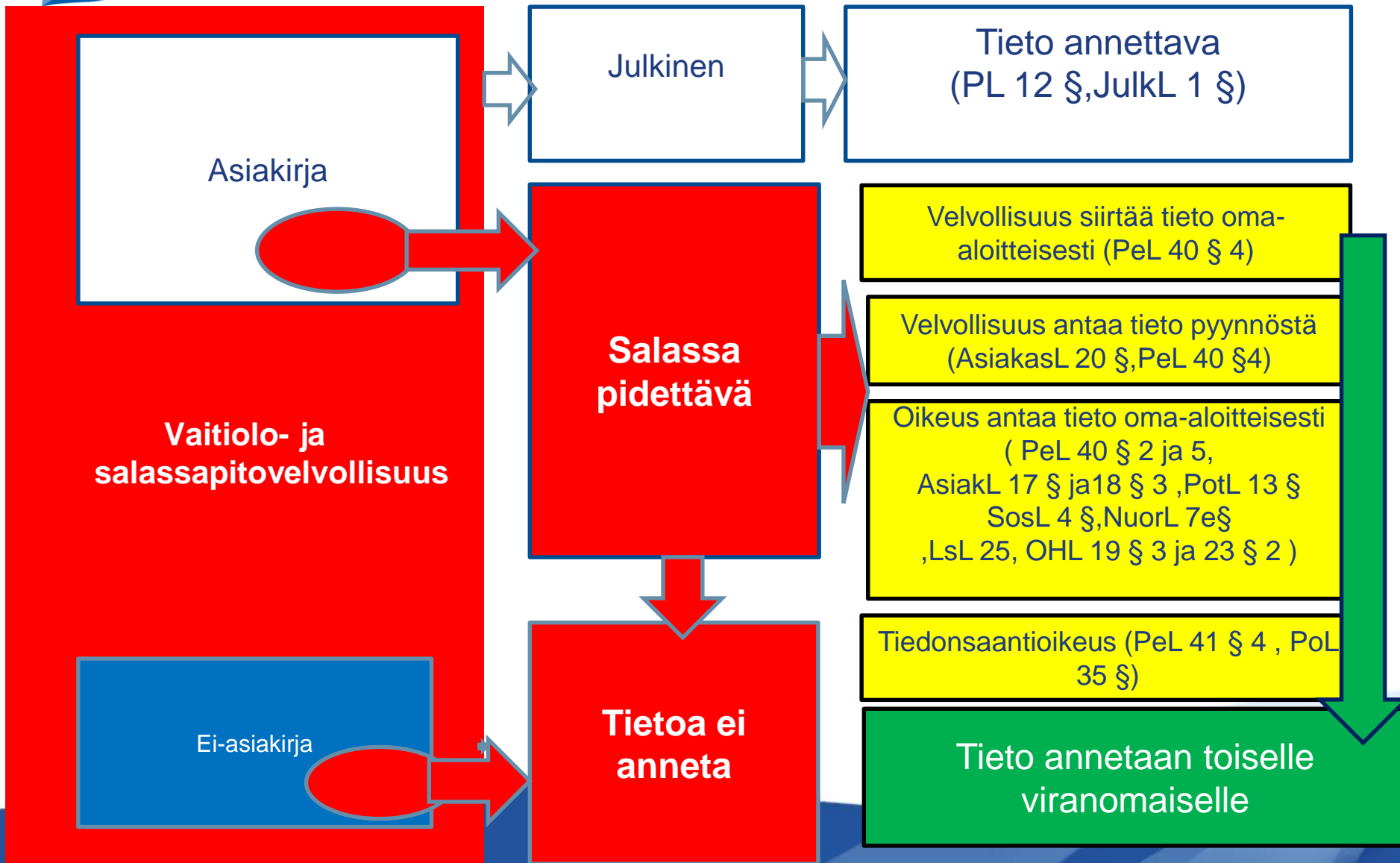

Tiedon antaminen lain nojalla

- **Kieltäkö laki** tietojen antamisen kaikissa tilanteissa ?
- **Salliiko laki** tietojen antamisen yhteistyön toteuttamiseksi asiakkaan edun vuoksi?
- Onko toisella viranomaisella **oikeus tiedonsaantiin?**
- **Velvoittaako laki** tiedon antamiseen?

Tietojen luovuttaminen lain nojalla

Salassa pidettävien tietojen antaminen «asiakkaan» hoidon ja huollon turvaamiseksi (AsiakasL 17 §)

- Jos 16 §:ssä tarkoitettua suostumusta ei voida saada taikka jos asiakas tai hänen laillinen edustajansa nimenomaisesti kieltää tiedon luovuttamisen, sosiaalihuollon» järjestäjä tai toteuttaja saa antaa asiakirjasta salassapitovelvollisuuden estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä «asiakkaan» hoidon, huollon tai koulutuksen tarpeen selvittämiseksi, hoidon, huollon tai koulutuksen järjestämiseksi tai toteuttamiseksi taikka toimeentulon edellytysten turvaamiseksi. Tietoja saa kuitenkin antaa vain, jos:
 - 1) se, jota asiakirja koskee, on hoidon tai huollon ilmeisessä tarpeessa terveytensä, kehityksensä tai turvallisuutensa vaarantumisen vuoksi eikä hoidon tai huollon tarvetta muutoin voida selvittää taikka hoidon tai huollon toimenpiteitä toteuttaa;
 - 2) tieto on tarpeen lapsen edun vuoksi; tai
 - 3) tieto on tarpeen «asiakkaan» välttämättömien etujen ja oikeuksien turvaamiseksi eikä asiakkaalla itsellään ole edellytyksiä arvioida asian merkitystä.

SosL 35.Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi

5 §

- Jos terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö, sosiaalikuraattori taikka sosiaalitoimen, opetustoimen, liikuntatoimen, lasten päivähoidon, pelastuslaitoksen, Hätäkeskuslaitoksen, Tullin, poliisin, Rikosseuraamuslaitoksen, työ- ja elinkeinoviranomaisen, Kansaneläkelaitoksen tai ulosottoviranomaisen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänen *on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin.*
- Jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden *on tehtävä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä viipymättä.*
- *Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä ilmoituksen häntä koskevien salassapitosäännösten estämättä*

SosL 40 §.Ilmoitus muulle viranomaiselle asiakkaan tuen tarpeesta

- Jos asiakkaan tarpeisiin ei voida vastata vain sosiaalihuollon toimin, asiakkaan palvelutarpeen arvioinnista vastaavan sosiaalihuollon ammattihenkilön, omatyöntekijän tai muun asiakkaan palveluista vastaavan työntekijän on asiakkaan suostumuksella otettava yhteyttä siihen viranomaiseen, jonka vastuulle tarvittavien toimien järjestäminen ensisijaisesti kuuluu.
- Edellä 1 momentissa tarkoitettun ilmoituksen vastaanottaneen viranomaisen tulee asiakkaan suostumuksella ilmoittaa siihen yhteyttä ottaneelle viranomaiselle ilman aiheetonta viivytystä, mihin toimiin se on ilmoituksen johdosta ryhtynyt. Ilmoittamista ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos se on ilmeisen tarpeetonta.
- Tietojen luovuttamisesta ilman asiakkaan suostumusta säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa ([812/2000](#)). Asiakkaan ohjaamisesta toimivaltaiseen viranomaiseen säädetään hallintolaissa

Opetuksen järjestäjän tiedonsiirtovelvollisuus PeoL 40 § 4

- Jos **alle 18-vuotias oppilas** siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tämän lain, lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisesti järjestämään opetukseen, toimintaan tai koulutukseen
- → aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä *toimitettava oppilaan **opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle.*** (ns. nivelvaiheen tiedonsiirto alle 18-vuotiaiden osalta helpommaksi)
- *Velvoittaa oma-aloitteisesti siirtämään tietoja, jotka ovat välttämättömiä opetuksen järjestämiseksi (vrt. oppilas- ja opiskelijahuoltoL 23 § 2, joka edellyttää opiskeluhuoltoa koskevien tietojen osalta suostumusta)*
- Myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä
- Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on *salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot*, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

Ilmoitus poliisille vaarasta joutua väkivallan kohteeksi

- Salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille
- henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot,
- jos tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella on *syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi*
- PeL 40 § 5, LL 32 § 3, AkL 44 § 5, AsiakL 18 § 3, PotL 13 § 4

Opetuksen järjestäjän tiedonsaantioikeus PeoL 41 §

- Opetuksen järjestäjällä oikeus saada tietoja salassapitosäännösten estämättä
 - sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä
 - jos tiedot ovat **välttämättömiä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta** → arviointi tapauskohtaisesti
 - Velvoite antaa tietoja koskee sekä julkisia että yksityisiä sosiaali- ja terveystalouksien tuottajia → välttämättömyyden niiden ongelmien estämiseksi, joita esiintyy tilanteissa joissa lapsi on saanut hoitoa yksityisellä sektorilla
 - ▶ Sosiaalihuollon asiakaslaki 20 §: vastaava oikeus sosiaaliviranomaisilla saada tietoja esim. kouluviranomaisilta
 - ▶ Terveydenhuoltoa koskevassa lainsäädännössä ei vastaavaa tiedonsaantioikeutta (tiedot hankitaan potilaalta tai hoitajalta)

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 20 §

Sosiaalihuollon viranomaisen pyynnöstä

- valtion ja kunnan viranomainen, KELA, eläkelaitos, vakuutuslaitos, koulutuksen järjestäjä, sosiaalipalvelun tuottaja, terveyden-/sairausten-hoidon toimintayksikkö, terveydenhuollon ammattihenkilö jne.

- **velvollisia antamaan** maksutta hallussaan olevat sosiaalihuollon asiakassuhteeseen olennaisesti vaikuttavat tiedot ja selvitykset
- jotka viranomaiselle laissa säädetyn tehtävän vuoksi ovat välttämättömiä
 - sosiaalihuollon tarpeen selvittämiseksi
 - sosiaalihuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi
 - tietojen tarkistamiseksi

Lastensuojeluilmoitus LastensuojeluL 25 §

- Sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen, Rikosseuraamuslaitoksen, palo- ja pelastustoimen, sosiaalipalvelujen ja terveydenhuollon palvelujen tuottajan, **opetuksen ja koulutuksen järjestäjän** seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan, turvapaikan hakijoiden vastaanottotoimintaa harjoittavan yksikön, koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön **palveluksessa** tai luottamustoimessa olevat **henkilöt**...ovat **velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle**, jos he **ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä**

Ilmoitus poliisille LsL 25 § 4 mom

Lastensuojelulain 25 §:n 1 momentissa mainituilla ilmoitusvelvollisilla

- velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on *tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen* perusteella syytä epäillä lapseen kohdistunutta rikoslain 20 luvussa (seksuaalirikokset) rangaistavaksi säädettyä tekoa.
- Suoraan poliisille ilmoittaminen nopeuttaa prosessia ja on erityisen tärkeää lapsen suojelemiseksi.
- Poliisille tehtävän ilmoituksen lisäksi ilmoitus tehtävä myös sosiaalitoimeen 2 ilmoitusta!

Tietojen luovuttaminen etsivää nuorisotyötä varten. Nuorisol 7c §

- Tietojen luovuttamisen **edellytyksenä nuoren suostumus**, jollei tässä laissa tai muualla toisin säädetä
- **Nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot** sen estämättä mitä tietojen salassapidosta säädetään, luovutettava nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten (**velvoittaa**) :
 - Opetuksen järjestäjän luovutettava tiedot perusopetuksen päättäneestä nuoresta, joka **ei ole sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin**
 - Koulutuksen järjestäjän luovutettava tiedot alle 25-vuotiaasta nuoresta, joka **keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa tai lukiokoulutuksessa**
 - Puolustusvoimien ja siviilipalvelukeskuksen luovutettava tiedot alle 25-vuotiaasta nuoresta, joka vapautetaan varusmies- tai siviilipalveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia tai joka keskeyttää palveluksen
- **Myös muu kuin edellä tässä pykälässä tarkoitettu viranomainen voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa** nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot, **jos viranomainen arvioi viranomaisena saamiensa tietojen pohjalta sekä nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna nuoren tarvitsevan viipymättä tukea päästäkseen palvelujen ja muun tuen piiriin.**

Suostumus

- Nimenomainen
- Yksilöity
- Vapaaehtoinen
- Kirjallinen
- Voidaan myös peruuttaa

KIITOS!

Yhteystiedot: esko.lukkarinen@avi.fi